

Regeringens proposition till Riksdagen om godkännande av överenskommelsen med Panama om främjande och skydd av investeringar och med förslag till lag om sätande i kraft av de bestämmelser i överenskommelsen som hör till området för lagstiftningen

PROPOSITIONENS HUVUDSAKLIGA INNEHÅLL

I propositionen föreslås att riksdagen ska godkänna den i april 2006 ingångna överenskommelsen mellan Finland och Panama om främjande och skydd av investeringar. Syftet med överenskommelsen är att garantera gynnsamma villkor för investeringar som görs i det ena avtalsslutande landet av medborgare eller företag hos den andra avtalsslutande parten samt att erkänna behovet att skydda dessa investeringar.

Överenskommelsen träder i kraft 30 dagar efter den dag då de avtalsslutande parterna

har meddelat varandra att de konstitutionella villkoren för ikraftträdandet har uppfyllts. I propositionen ingår ett förslag till lag om sätande i kraft av de bestämmelser i överenskommelsen som hör till området för lagstiftningen.

Lagen avses träda i kraft samtidigt som överenskommelsen träder i kraft vid en tidpunkt som fastställs genom förordning av republikens president.

ALLMÄN MOTIVERING

1 Nuläge

Förenta staternas överlåtelse av driften av Panama kanal till Panama år 1999 blev en ordentlig vitamininjektion för ekonomin och den ekonomiska utvecklingen i landet. Redan nu har kanaldriften gett Panama motsvarande ekonomiska utdelning som landet fick under hela den tid kanalen funnits och varit i Förenta staternas drift. Denna inverkan på ekonomin i Panama kan inte underskattas och i dag är landet faktiskt Centralamerikas mest utvecklade land med en bruttonationalprodukt som hör till de högsta i området och i hela Latinamerika (ca 7500 dollar per person).

Utöver den kraftiga ekonomiska utvecklingen har Panama dessutom lyckats dra nytta av den enligt latinamerikanskt mått mycket goda förvaltningen, den öppna finansmarknaden och de lugna förhållandena i landet. Landets ambition är att också i fortsättningen utnyttja dessa fördelar i strävan att göra landet till ett logistiskt och ekonomiskt centrum i området. En speciellt viktig roll i samman-

hanget spelar flygförbindelserna som är de bästa i Latinamerika. Flygförbindelserna utvecklas målmedvetet samtidigt med de närmaste årens största hamninvestering, en ny containerhamn som byggs på en konstgjord ö på Stillehavssidan.

Det som överlägset mest höjer intresset för Panama bland internationella investerare och varu- och serviceproducenter är planerna på en utvidgning av kanalen för att göra den stor nog att svara på efterfrågan. Planerna syftar till att möjliggöra både passage för flera och större fraktfartyg och en ökad kryssningsverksamhet.

Regeringen i Panama har också som mål att bygga upp ett logistikcentrum för land- och luftfrakt kring kanalen. Därtill ges goda möjligheter genom den utvecklade flyginfrastrukturen, järn- och landsvägsförbindelserna och de välfungerande friområdena samt det strategiskt gynnsamma läget för internationell handel.

De ekonomiska förbindelserna mellan Finland och Panama har inte varit betydande och

det årliga handelsutbytet uppgår enligt statistiken till ca 15 miljoner euro. Panama är inte heller i relation till storleken, med ca 3,2 miljoner invånare, i sig någon betydande marknad. I det här sammanhanget är det dock att märka att många produkter som finländska företag exporterat till den panamanska marknaden tillverkas såväl i Nord- som Sydamerika. Ur nordiskt perspektiv är det är också beaktansvärt att Finland tillsammans med Norge är det land som mest frekventerar Panama kanal.

Trots sin ringa storlek erbjuder Panama dock finländska företag avsevärda möjligheter till affärsverksamhet och investeringar, främst i anknytning till utvidgningen av kanalen och det planerade hamnprojektet. Också den ekonomiska tillväxten som kanalen för med sig och den därigenom växande byggverksamheten är värda att beakta. Viktiga perspektiv för finländsk affärsverksamhet ger också landets strävan efter ökad energieffektivitet och miljöskyddsaspekternas växande roll i landet.

Finland har gällande överenskommelser om skydd för investeringar med 62 länder.

Sedan tidigare har Finland gällande överenskommelser om skydd för investeringar med följande länder: Albanien (FördrS 16/1999), Algeriet (FördrS 9/2007), Förenade Arabemiraten (FördrS 22/1997), Argentina (FördrS 21/1996), Armenien (FördrS 32/2007), Azerbajdzjan (FördrS 8/2005), Bosnien och Hercegovina (FördrS 77/2001), Bulgarien (FördrS 50/1999), Chile (FördrS 23/1996), Dominikanska republiken (FördrS 36/2007), Ecuador (FördrS 79/2001), Egypten (FördrS 11/2005), El Salvador (FördrS 11/2003), Republiken Sydafrika (FördrS 8/2001), Etiopien (FördrS 42/2007), Filippinerna (FördrS 52/1999), Indien (FördrS 30/2003), Indonesien (FördrS 82/2008), Georgien (FördrS 5/2008), Guatemala (FördrS 107/2006), Iran (FördrS 82/2004), Jordanien (FördrS 7/2008), Kazakstan (FördrS 63/2008), Kina (FördrS 87/2006), Kirgizistan (FördrS 163/2004), Republiken Korea (FördrS 25/1996), Kroatien (FördrS 92/2002), Kuwait (FördrS 32/1997), Lettland (FördrS 5/1993), Libanon (FördrS 4/2000), Litauen (FördrS 119/1992), Makedonien (FördrS 21/2002), Malaysia (FördrS 79/1987), Marocko (FördrS 28/2003), Mauri-

tius (FördrS 90/2008), Mexiko (FördrS 54/2000), Moldavien (FördrS 42/1997), Mongoliet (FördrS 87/2008), Moçambique (FördrS 93/2005), Namibia (FördrS 42/2005), Nigeria (FördrS 34/2007), Oman (FördrS 18/1999), Peru (FördrS 33/1996), Polen (FördrS 28/1998), Qatar (FördrS 37/2003), Rumänien (FördrS 121/1992), Slovakien (FördrS 37/1996), Slovenien (FördrS 37/2000), Sri Lanka (FördrS 54/1987), Tanzania (FördrS 94/2002), Thailand (FördrS 35/1996), Tjeckien (FördrS 34/1994), Tunisien (FördrS 52/2003), Turkiet (FördrS 29/1995), Ukraina (FördrS 102/2005), Ungern (FördrS 20/1989), Uruguay (FördrS 84/2004), Uzbekistan (FördrS 74/1993), Vitryssland (FördrS 89/1994), Ryssland (ingången med Sovjetunionen, FördrS 58/1991, protokoll om ändring FördrS 57/1999), Vietnam (FördrS 28/2009) och Estland (FördrS 104/1992).

2 Målsättning och de viktigaste förslagen

Syftet med bestämmelserna i överenskommelsen är närmast att minska riskerna för att näringslivets investeringar ska behandlas godtyckligt samt att göra investeringsmiljön i landet där de görs mera förutsägbar. Strävan med överenskommelsen är att minska den politiska landrisk som finns vid utländska investeringar och därigenom sänka företagens investeringströskel. Överenskommelsen har även en sänkande effekt på finansieringskostnaderna för utländska investeringar.

I överenskommelsen definieras begreppen investerare, investering och avkastning samt överenskommelsens territoriella tillämpningssområde. Genom överenskommelsen ska investeringar främjas generellt och investeringar som görs i landet skyddas.

Enligt överenskommelsen ska vardera avtalsslutande parten på sitt territorium medge investeringar av den andra avtalsslutande partens investerare en rättvis behandling samt fullt och kontinuerligt skydd. Investeringarna ska behandlas minst lika förmånligt som investeringar av egna investerare eller av investerare från länder med ställning som mest gynnad nation, beroende på vilkendera som är förmånligare för investeraren.

Investeringar som avses i överenskommelsen kan inte exproprieras eller nationaliseras annat än på icke-diskriminerande basis och i allmänt intresse. Sådana åtgärder kan endast vidtas mot direkt, tillräcklig och faktisk ersättning och med iakttagande av lagliga tillvägagångssätt.

Investeringsförluster som orsakas av krig, väpnade konflikter, nödlägen eller motsvarande händelser ska gottgöras eller ersättas till minst samma nivå som medges parternas egna investerare eller investerare från länder med ställning som mest gynnad nation.

Överenskommelsen möjliggör omedelbar överföringsfrihet för tillgångar i konvertibel valuta.

För den händelse att det uppstår tvister mellan en investerare och en avtalsslutande part finns det bestämmelser om domstolsförfarande och internationellt skiljeförfarande i överenskommelsen. Tvister mellan de avtalsslutande parterna om tolkningen och tillämpningen av överenskommelsen ska avgöras av en internationell skiljedomstol som inrättas särskilt för varje enskilt fall.

I propositionen ingår ett förslag till blankettlag, genom vilken de bestämmelser i överenskommelsen som hör till området för lagstiftningen sätts i kraft.

3 Propositionens ekonomiska konsekvenser

Propositionen har inte några direkta verkningar på statsfinanserna. Syftet med propositionen är att främja finländska företags möjligheter att bedriva verksamhet i det andra avtalsslutande landet genom att skapa gynnsammare och tryggare förutsättningar för dessa företags investeringsverksamhet.

4 Beredningen av propositionen

Det finns ingen gällande överenskommelse om främjande och skydd av investeringar mellan Finland och Panama. Tillsammans med en finländsk affärsmannadelegation besökte ambassadör Hirvelä López Panamas handels- och industriministerium den 30 november 2005 och då förde de finländska företagen fram behovet av att förhandla om ett investeringsavtal mellan Finland och Panama. Eftersom även Panamas vice utrikeshandelsminister Carmen Gisela Vergara var mycket intresserad av tanken att inleda förhandlingar om ett investeringsskyddsavtal mellan länderna, lämnade Finland i detsamma Panama ett utkast till överenskommelse.

Förhandlingarna fördes i Panama City den 26-28 april 2006 utifrån det finländska avtalsskastet. Förhandlingarna föregicks av flera möten med europeiska representanter i landet (Tysklands ambassadör samt Hollands och Sveriges generalkonsuler). Från Finlands sida deltog enhetschef Jukka Nysten och kommerserådet Kimmo Sinivuori samt Finlands generalkonsul Einar Simons i förhandlingarna. Från Panamas sida deltog en delegation som bestod av representanter för handels- och industriministeriet under ledning av ministeriets avdelningschef Leroy Sheffer.

För godkännandet skickade utrikesministeriet överenskommelsen på remiss till justitieministeriet, inrikesministeriet, kommunikationsministeriet, finansministeriet, undervisningsministeriet, arbets- och näringsministeriet, miljöministeriet, Finnfund, Finnvera Abp, Finpro, Centralhandelskammaren, Finlands Bankförening och Finlands Näringsliv rf.

Överenskommelsen undertecknades i Panama den 19 februari 2009.

DETALJMOTIVERINGAR

1 Överenskommelsens innehåll och dess förhållande till lagstiftningen i Finland

1.1 Inledning

I inledningen till överenskommelsen finns konstateranden om att utländska investeringar ger effekt i ekonomisk utveckling och höjd levnadsstandard samt om iakttagande av internationella rättigheter som hänför sig till arbetslivet, utan avkall på allmänna principer om hälsa, säkerhet eller miljöskydd.

1.2 Artiklarna

Artikel 1 Definitioner. I överenskommelsen finns de sedvanliga definitionerna på investeringar, investerare och avkastning samt på överenskommelsens territoriella omfattning.

Artikel 2 Främjande och skydd av investeringar. Vardera avtalsslutande parten ska förbinda sig att främja investeringar av den andra avtalsslutande partens investerare och att skydda investeringar som gjorts på dess territorium av den andra avtalsslutande partens investerare samt att medge en rättvis behandling samt fullt och kontinuerligt skydd. Inga oskäligen eller godtyckliga åtgärder får vidtas av värdstaten mot dessa investeringar eller affärsverksamheten i samband med dem.

Artikel 3 Behandling av investeringar. Investerare från den andra avtalsslutande parten och deras investeringar ska efter etableringen garanteras nationell behandling eller behandling som mest gynnad nation, beroende på vilkendera som är förmånligare för investeraren. Inga anspråk ställs på investeringar av investerare från den andra parten.

Artikel 4 Undantag i behandlingen av investeringar. Överenskommelsen innehåller undantag från den behandling som mest gynnad nation som är huvudregel. Bland annat lämnas regionala ekonomiska organisationer och tullunioner utanför överenskommelsen, så att parterna inte är förpliktade att utvidga förmåner som följer av dessa till att gälla in-

vesterare från den andra avtalsslutande parten. Likaså lämnas förmåner som föranleds av internationella skatteöverenskommelser och multilaterala investeringsavtal utanför överenskommelsen.

Artikel 5 Expropriation. Expropriation eller nationalisering av egendom beläggs med strängare villkor än vad som är vanligt i den nationella lagstiftningen. Sådana åtgärder kan vidtas endast i allmänt intresse och på icke-diskriminerande basis. Ersättningen ska vara direkt, tillräcklig och faktisk. Även utländska minoritetsandelar ersätts enligt samma principer. Ersättningsmottagaren har rätt att snabbt få expropriationsbeslutet till ny granskning vid en domstol eller någon annan behörig myndighet i värdstaten.

Artikel 6 Ersättning av förluster. Investerare från den andra avtalsslutande parten ska ersättas för förluster som orsakas av krig, revolt, nationellt nödläge, upplopp eller motsvarande händelser enligt principen för mest gynnad nation eller enligt nationell behandling, beroende på vilket ersättningssätt som är förmånligare enligt investeraren. Om den avtalsslutande part som är värdstat på grund av detta betalar ersättningar till investerarna ska den andra avtalsslutande partens investerare medges en behandling som är minst lika förmånlig som den som medges värdstatens egna investerare eller investerare från ett tredjeland.

Enligt andra stycket är värdstaten dock under vissa tilläggsförutsättningar omedelbart ansvarig för sådan skada som investerare från den andra avtalsslutande parten förorsakas av att värdpartens egna väpnade styrkor eller myndigheter beslagtar eller förstör investerarnas egendom.

Artikel 7 Fri överföring. I överenskommelsen garanteras fri överföring av kapital, avkastning, betalningar, ersättningar och förvärvsinkomst till utländska arbetstagare. Överföringarna ska ske utan dröjsmål och utan begränsningar i en fritt konvertibel valuta. I artikeln föreskrivs också om hur gängse kurs ska definieras i undantagsfall. De avtalsslutande parterna kan under vissa omständigheter, som bl.a. gäller betalning av

skulder och kriminell verksamhet, tillfälligt fördröja överföringen av tillgångar.

Artikel 8 Subrogation. Om en avtalsslutande stat eller ett organ den utsett har beviljat en investering på den andra avtalsslutande partens territorium garanti eller annan motsvarande förbindelse och på denna grund blivit ersättningsskyldig, övergår rättigheterna gällande investeringen till den förstnämnda avtalsstaten som blivit betalningsskyldig. Dessa rättigheter utövar den själv, eller det organ den utsett, i samma utsträckning som den ursprungliga investeraren.

Artikel 9 Tvister mellan en investerare och en avtalsslutande part. Tvister mellan en avtalsslutande part och en investerare från den andra avtalsslutande parten ska lösas genom förlikning inom tre månader eller därefter hänskjutas till en nationell domstol hos den part på vars territorium investeringen gjorts, underställas ett ICSID-avgörandeförfarande i enlighet med Washingtonkonventionen från 1965 eller ett internationellt förlikningsförfarande i enlighet med UNCITRAL-bestämmelserna, såvida inte parterna i tvisten kommer överens om något annat. Om en tvist hänskjutits till nationell domstol eller skiljeförfarande kan investeraren inte längre byta förlikningsförfarande. Skiljeförfarandet ska äga rum i en stat som undertecknat New York-konventionen från 1958. De avtalsslutande parterna erkänner att de utfärdade domarna är slutgiltiga och bindande och verksamma på deras territorium.

Artikel 10 Tvister mellan de avtalsslutande parterna. Tvister mellan de avtalsslutande parterna om tolkningen och tillämpningen av överenskommelsen ska i mån av möjlighet lösas genom förhandlingar på diplomatisk väg. Om en tvist inte kan lösas på diplomatisk väg inom sex (6) månader från begäran om förhandlingar kan bägge avtalsslutande parter enligt andra stycket hänskjuta tvisten till en tillfällig skiljedomstol. Överenskommelsen innehåller detaljerade anvisningar för inrättandet av och förfarandet vid en skiljedomstol som inrättas för ett enskilt fall.

Artikel 11 Tillstånd. De avtalsslutande parterna ska i enlighet med sin lagstiftning behandla ansökningar om tillstånd som hänför sig till investeringar gynnsamt och utfärda uppehålls- och arbetstillstånd för nyckelpersonalen och dess familjemedlemmar.

Artikel 12 Tillämpning av andra bestämmelser. Investeringar som gjorts av en avtalsslutande parts investerare ska i jämförelse med bestämmelserna i denna överenskommelse garanteras bättre rättigheter när investeraren enligt förpliktelserna i nationell lagstiftning eller internationell rätt är berättigad till det.

Artikel 13 Tillämpning av överenskommelsen. Bestämmelserna i överenskommelsen ska tillämpas på både framtida investeringar och investeringar som redan etablerats den dag överenskommelsen träder i kraft. Överenskommelsen gäller dock inte anspråk som har uppstått på grund av händelser som har inträffat före överenskommelsens ikraftträdande eller anspråk som har avgjorts därförinnan.

Artikel 14 Allmänna undantag. Enligt artikeln kan de avtalsslutande parterna oavsett bestämmelserna i överenskommelsen vidta åtgärder för att under exceptionella förhållanden trygga sin säkerhet eller sina intressen eller för att skydda människors, djurs eller växters liv och hälsa. Dessa specialåtgärder får inte vara godtyckliga eller diskriminerande.

Artikel 15 Öppenhetsprincipen. I artikeln finns bestämmelser om den öppenhetsprincip som ska tillämpas. De avtalsslutande parterna ska enligt den utan dröjsmål publicera alla lagar och bestämmelser som eventuellt inverkar på investeringar som gjorts av investerare från den andra avtalsslutande parten. Överenskommelsen ålägger inte de avtalsslutande parterna att lämna ut konfidentiella uppgifter som hänför sig till ägande eller som skulle försvåra lagtillsynen eller vilkas röjande skulle strida mot den avtalsslutande partens lagstiftning om handlingars offentlighet eller skada enskilda investerares berättigade kommersiella intressen.

Artikel 16 Förhandlingar. De avtalsslutande parterna kan förhandla sinsemellan på begäran av någondera parten om frågor som gäller verkställigheten och tillämpningen av överenskommelsen.

Artikel 17 Ikraftträdande, giltighetstid och uppsägning av överenskommelsen. Överenskommelsen träder i kraft då trettio dagar har förflutit från det att båda avtalsslutande parter har meddelat varandra om att de konstitutionella villkoren för ikraftträdandet har upp-

fyllts. Överenskommelsen är i kraft i tjugo år och ska därefter fortsätta att gälla under samma villkor till dess någondera av de avtalsslutande parterna meddelar den andra avtalsslutande parten sin avsikt att säga upp överenskommelsen efter en tid av tolv månader. Också den så kallade skyddstiden efter uppsägningen är tjugo år.

1.3 Jämförelse med Finlands modellavtal

Överenskommelsen motsvarar i stort Finlands nuvarande modellavtal. Den största skillnaden i jämförelse med modellavtalet finns i artikel 3, där den andra avtalsslutande partens investerare och deras investeringar garanteras nationell behandling eller behandling som mest gynnad nation, beroende på vilken som är förmånligare för investeraren.

I artikeln om tvister mellan en investerare och en avtalsslutande part konstateras det att investeraren efter att ha hänskjutit tvisten till en nationell domstol eller till skiljeförfarande inte längre kan byta tvistlösningsorgan.

Till artikeln om fria överföringar har det fogats en möjlighet att under vissa omständigheter, som bland annat gäller betalning av skulder och kriminell verksamhet, tillfälligt fördröja överföringen av tillgångar.

Till artikeln om allmänna undantag fogades en hänvisning till åtgärder som gäller människors, djurs och växters välfärd.

2 Lagförslag

1 §. Genom 1 § sätts de bestämmelser i överenskommelsen som hör till området för lagstiftningen i kraft.

2 §. Lagen föreslås träda i kraft genom förordning av republikens president. Avsikten är att lagen sätts i kraft samtidigt som överenskommelsen träder i kraft.

3 Ikraftträdande

Överenskommelsen träder i kraft trettio dagar efter den dag då de avtalsslutande parterna har meddelat varandra att de konstitutionella villkoren för ikraftträdandet har uppfyllts. Lagen om sättande i kraft av överenskommelsen föreslås träda i kraft samtidigt

som överenskommelsen träder i kraft vid en tidpunkt som fastställs genom förordning av republikens president.

4 Behovet av riksdagens samtycke och behandlingsordning

4.1 Behovet av riksdagens samtycke

Enligt 94 § 1 mom. i grundlagen godkänner riksdagen fördrag och andra internationella förpliktelser som innehåller bestämmelser som hör till området för lagstiftningen. Enligt grundlagsutskottets tolkningspraxis ska en bestämmelse anses höra till området för lagstiftningen om den gäller utövande eller begränsning av någon grundläggande fri- eller rättighet som är skyddad i grundlagen, om den i övrigt gäller grunderna för individens rättigheter och skyldigheter, om den sak som bestämmelsen gäller är sådan att om den enligt grundlagen ska föreskrivas i lag eller om det finns lagbestämmelser om den sak som bestämmelsen gäller eller om det enligt rådande uppfattning i Finland ska lagstiftas om saken. Enligt grundlagsutskottet hör en bestämmelse om en internationell förpliktelse på dessa grunder till området för lagstiftningen oavsett om den strider mot eller överensstämmer med en lagbestämmelse i Finland (GrUU 11/2000 rd och GrUU 12/2000 rd).

I artikel 1 i överenskommelsen definieras de begrepp som används i överenskommelsen. Bestämmelser som indirekt påverkar innehållet i och tillämpningen av de materiella bestämmelserna i överenskommelsen hör till området för lagstiftningen. Bestämmelserna i artikel 1 i överenskommelsen hör således till området för lagstiftningen och kräver riksdagens samtycke.

Enligt artikel 5 i överenskommelsen får en avtalsslutande part expropriera investeringar som gjorts av den andra avtalsslutande partens investerare endast på de villkor som närmare bestäms i artikeln. I artikeln ingår desutom bestämmelser om ersättningar som betalas med anledning av en sådan åtgärd och om räntor som hänför sig till dessa ersättningar. Enligt 15 § i grundlagen är vars och ens egendom tryggad och om expropriation av egendom för allmänt behov mot full ersättning bestäms genom lag. Därtill kan de ovan

nämnda bestämmelserna i artikeln om betalning av ersättningar delvis stå i strid med expropriationslagstiftningen. Bestämmelserna i artikel 5 i överenskommelsen hör till området för lagstiftningen.

Enligt andra stycket i artikel 6 i överenskommelsen har en avtalsslutande part under vissa förutsättningar ett omedelbart ansvar för skador som dess väpnade styrkor eller myndigheter förorsakar genom att beslagta eller förstöra en sådan investering eller en del av den som en investerare från den andra avtalsslutande parten har gjort. Enligt 37 § 1 mom. i beredskapslagen (1080/1991) betalas full ersättning till den som lidit skada med anledning av sådana åtgärder som avses i lagen. Enligt 2 mom. i paragrafen ska dock endast en skälig ersättning betalas, om skadan med beaktande av den skadelidandes förmögenhetsförhållanden och andra omständigheter ska anses vara liten eller om stats- eller samhällsekonomiska skäl på grund av skadornas stora mängd oundgängligen kräver det. Bestämmelserna i artikel 6 i överenskommelsen tillsammans med bestämmelserna i artikel 5 kan stå i strid med bestämmelserna om ersättning i beredskapslagen eller kan åtminstone genom att statsrådets prövning begränsas inverka på det sätt varpå bestämmelserna i beredskapslagen tillämpas. Bestämmelserna hör därför till området för lagstiftningen.

I artikel 9 i överenskommelsen bestäms om det förfarande som ska iakttas i fråga om tvister mellan en investerare och en avtalsslutande part. De avtalsslutande parterna godkänner utöver sina egna domstolars behörighet även skiljedomstolarnas behörighet i fråga om tvister som gäller investeringar. Skiljedomarna är slutgiltiga och bindande. Vid det skiljeförfarande som avses i artikeln kan det på ett sätt som är bindande för Finland bli fastställt på vilket sätt en viss sådan bestämmelse i överenskommelsen som hör till området för lagstiftningen ska tolkas. Bestämmelserna i artikel 9 i överenskommelsen hör därmed till området för lagstiftningen.

Enligt artikel 10 i överenskommelsen kan sådana tvister mellan de avtalsslutande parterna som gäller tolkningen och tillämpningen av överenskommelsen avgöras vid ett särskilt skiljeförfarande. Skiljedomstolens beslut är bindande och kan gälla frågor som i Finland hör till området för lagstiftningen. Vid det skiljeförfarande som avses i artikeln kan det på ett sätt som är bindande för Finland bli fastställt på vilket sätt en viss sådan bestämmelse i överenskommelsen som hör till området för lagstiftningen ska tolkas. En sådan juridiskt bindande tolkning kan anses i viss mån beröra även statens suveränitet och således hör till området för lagstiftningen.

4.2 Behandlingsordning

I det avsnitt som behandlar nuläget i den allmänna motiveringen har Finlands gällande överenskommelser om skydd för investeringar räknats upp. Lagarna om sättande i kraft av de bestämmelser i alla överenskommelser som hör till området för lagstiftningen har stiftats i vanlig lagstiftningsordning. Den överenskommelse med Panama om främjande och skydd av investeringar som nu behandlas avviker inte från gällande överenskommelser på några betydande punkter när det gäller lagstiftningsordningen. Lagförslaget som ingår i propositionen kan därför godkännas i vanlig lagstiftningsordning.

Med stöd av vad som anförts ovan och i enlighet med 94 § i grundlagen föreslås att

Riksdagen godkänner den i Panama den 19 februari 2009 mellan Republiken Finlands regering och republiken Panamas regering ingångna överenskommelsen om främjande och skydd av investeringar.

Eftersom avtalet innehåller bestämmelser som hör till området för lagstiftningen, förläggs Riksdagen samtidigt följande lagförslag:

Lagförslag

Lag

om sättande i kraft av de bestämmelser som hör till området för lagstiftningen i överenskommelsen med Panama om främjande och skydd av investeringar

I enlighet med riksdagens besluts föreskrivs:

1 §

De bestämmelser som hör till området för lagstiftningen i den i Panama den 19 februari 2009 mellan Republiken Finlands regering och Republiken Panamas regering ingångna överenskommelsen om främjande och skydd

av investeringar gäller som lag sådana som Finland har förbundit sig till dem.

2 §

Om ikraftträdandet av denna lag bestäms genom förordning av republikens president.

Helsingfors den 21 augusti 2009

Republikens President

TARJA HALONEN

Minister Sirkka-Liisa Anttila

*Fördragstext***Överenskommelse**

**mellan Republiken Finlands regering och
Republiken Panamas regering om främ-
jande och skydd av investeringar**

Republiken Finlands regering och republiken Panamas regering, nedan "de avtalsslutande parterna",

SOM ÄR MEDVETNA om behovet att skydda investeringar som gjorts av den ena avtalsslutande partens investerare på den andra avtalsslutande partens territorium på icke-diskriminerande basis,

SOM VILL öka det ekonomiska samarbetet mellan de avtalsslutande parterna i fråga om investeringar som den ena avtalsslutande partens medborgare eller företag har gjort på den andra avtalsslutande partens territorium,

SOM ÄR MEDVETNA om att en överenskommelse om den behandling som medges sådana investeringar främjar överföring av privat kapital och de båda avtalsslutande parternas ekonomiska utveckling,

SOM ÄR ÖVERENS om att fasta ramar för investeringar bidrar till effektivare användning av de ekonomiska resurserna och bättre levnadsstandard,

SOM ÄR MEDVETNA om att bättre ekonomiska förbindelser och affärskontakter kan främja respekterandet av internationellt erkända rättigheter som hänför sig till arbetslivet,

SOM ÄR ÖVERENS om att dessa mål kan nås utan att det ges avkall på de krav som anknyter till allmänt tillämpliga åtgärder relaterade till hälsa, säkerhet och miljö, och

SOM BESLUTAT ingå en överenskommelse om främjande och skydd av investeringar,

**HAR KOMMIT ÖVERENS OM FÖL-
JANDE:**

Agreement

**between the Government of the Republic of
Finland and the Government of the Republic
of Panama on the Promotion and Protection
of Investments**

The Government of the Republic of Finland and the Government of the Republic of Panama, hereinafter referred to as the "Contracting Parties",

RECOGNISING the need to protect investments of the investors of one Contracting Party in the territory of the other Contracting Party on a non-discriminatory basis;

DESIRING to promote greater economic co-operation between them, with respect to investments by nationals and companies of one Contracting Party in the territory of the other Contracting Party;

RECOGNISING that agreement on the treatment to be accorded such investments will stimulate the flow of private capital and the economic development of the Contracting Parties;

AGREEING that a stable framework for investment will contribute to maximising the effective utilisation of economic resources and improve living standards;

RECOGNISING that the development of economic and business ties can promote respect for internationally recognised labour rights;

AGREEING that these objectives can be achieved without relaxing health, safety and environmental measures of general application; and

HAVING RESOLVED to conclude an Agreement concerning the promotion and protection of investments;

HAVE AGREED AS FOLLOWS:

Artikel 1

Definitioner

Vid tillämpningen av denna överenskommelse avses följande:

1. Begreppet "investering" omfattar alla slag av tillgångar som har etablerats eller anskaffats av investerare från en avtalsslutande part på den andra avtalsslutande partens territorium i enlighet med den sistnämnda avtalsslutande partens lagar och bestämmelser, och begreppet omfattar i synnerhet, men inte uteslutande,

a) företag eller aktier och masskuldebrev i företag eller andra andelar i företag,

b) lös och fast egendom eller äganderättigheter, såsom inteckning, pant- och retentionrätt, hyres- och arrenderätt, nyttjanderätt samt andra motsvarande rättigheter,

c) återinvesterad avkastning,

d) anspråk på penningar eller rätt till prestationer av ekonomiskt värde,

e) industriella och immateriella rättigheter, såsom patent, upphovsrätt, varumärken, industriella mönsterrättigheter, firmor, geografiska benämningar samt tekniska processer, know-how och goodwill, och

f) koncessioner som baserar sig på lag, förvaltningsåtgärder eller avtal som ingåtts med behörig myndighet, däri inbegripet tillstånd att prospektera, ta i bruk, utvinna eller exploatera naturtillgångar.

Även investeringar som en juridisk person från en avtalsslutande part har gjort på den partens territorium, men som de facto ägs av investerare från den andra avtalsslutande parten eller är i dessas direkta eller indirekta besittning, anses vara investeringar som gjorts av investerare från den sistnämnda avtalsslutande parten, om de har gjorts i enlighet med lagar och bestämmelser hos den förstnämnda avtalsslutande parten.

Förändringar i den form i vilken tillgångar investerats eller återinvesterats påverkar inte tillgångarnas karaktär av investeringar, såvida inte annat bestäms i den avtalsslutande partens lagar och föreskrifter.

2. Begreppet "avkastning" avser inkomster från investeringen och omfattar i synnerhet, men inte uteslutande, vinster, dividender,

Article 1

Definitions

For the purpose of this Agreement:

1. The term "investment" means every kind of asset established or acquired by an investor of one Contracting Party in the territory of the other Contracting Party in accordance with the laws and regulations of the latter Contracting Party, including in particular, though not exclusively:

(a) a company or shares in and stocks and debentures of a company or any other forms of participation in a company;

(b) movable and immovable property or any property rights such as mortgages, liens, pledges, leases, usufruct and similar rights;

(c) reinvested returns;

(d) claims to money or rights to a performance having an economic value;

(e) intellectual property rights, such as patents, copyrights, trade marks, industrial designs, business names, geographical indications as well as technical processes, know-how and goodwill; and

(f) concessions conferred by law, by an administrative act or under a contract by a competent authority, including concessions to search for, develop, extract or exploit natural resources.

Investments made in the territory of one Contracting Party by any legal entity of that same Contracting Party, but actually owned or controlled, directly or indirectly, by investors of the other Contracting Party, shall likewise be considered as investments of investors of the latter Contracting Party if they have been made in accordance with the laws and regulations of the former Contracting Party.

Any change in the form in which assets are invested or reinvested does not affect their character as investments, except if otherwise provided by the laws and regulations of the Contracting Party.

2. The term "returns" means the amounts yielded by investments and shall in particular, though not exclusively, include profits,

räntor, royaltier, vinst av överlåtelse av egendom eller naturaprestationer som hänförs till investeringen.

3. Begreppet "investor" avser följande personer från någondera avtalsslutande parten som investerar på den andra avtalsslutande partens territorium i enlighet med den sistnämnda avtalsslutande partens lagstiftning och bestämmelserna i denna överenskommelse:

a) fysiska personer som är medborgare i någondera avtalsslutande parten i enlighet med dennas lagstiftning, eller

b) juridiska personer, t.ex. bolag, samslutningar, firmor, ekonomiska föreningar, allmännyttiga inrättningar eller organisationer, som har bildats eller etablerats i enlighet med en avtalsslutande parts lagar och bestämmelser och vars registrerade säte, centralförvaltning eller huvudsäte finns på det territorium som står under ifrågakvarande avtalsslutande parts jurisdiktion, oberoende av om deras syfte är att inbringa ekonomisk vinst och om deras ansvar har begränsats eller inte.

4. Begreppet "territorium" avser

a) för Finlands del landområden, inre territorialvatten och territorialhav och lufttrummet ovanför dem samt havszonerna utanför territorialhavet, inbegripet havsbotten och dess inre, över vilka Finland i enlighet med sin gällande nationella lagstiftning och internationell rätt utövar suveräna rättigheter eller jurisdiktion beträffande undersökning och utnyttjande av naturtillgångarna i dessa områden, och

b) för Panamas del landområden, inre territorialvatten och territorialhav och lufttrum, över vilka landet utövar suveräna rättigheter, samt den ekonomiska zon och kontinentalsockel Panama ensam råder över och över vilka landet utövar suveräna rättigheter eller jurisdiktion i enlighet med internationell rätt och sin gällande nationella lagstiftning beträffande undersökning och utnyttjande av naturtillgångarna.

dividends, interest, royalties, capital gains or any payments in kind related to an investment.

3. The term "investor" means, for either Contracting Party, the following subjects who invest in the territory of the other Contracting Party in accordance with the laws of the latter Contracting Party and the provisions of this Agreement:

(a) any natural person who is a national of either Contracting Party in accordance with its laws; or

(b) any legal entity such as company, corporation, firm, partnership, business association, institution or organisation, incorporated or constituted in accordance with the laws and regulations of the Contracting Party and having its registered office or central administration or principal place of business within the jurisdiction of that Contracting Party, whether or not for profit and whether its liabilities are limited or not.

4. The term "territory" means;

(a) in case of Finland, the land territory, internal waters and territorial sea and the airspace above it, as well as the maritime zones beyond the territorial sea, including the seabed and subsoil, over which it exercises sovereign rights or jurisdiction in accordance with its national laws in force and international law, for the purpose of exploration and exploitation of the natural resources of such areas; and

(b) in case of Panama, the land territory, internal waters and territorial sea and airspace under its sovereignty and the exclusive economic zone and the continental shelf within which it exercises sovereign rights and jurisdiction in accordance with international law and its national law, for the purpose of exploration and exploitation of the natural resources of such areas.

Artikel 2

Främjande och skydd av investeringar

1. Vardera avtalsslutande parten främjar inom sitt territorium investeringar som görs av den andra avtalsslutande partens investerare och tillåter sådana investeringar i enlighet med sina lagar och bestämmelser.

2. Vardera avtalsslutande parten ska inom sitt territorium medge en rättvis behandling samt fullt och kontinuerligt skydd och full och kontinuerlig säkerhet för investeringar som görs av investerare från den andra avtalsslutande parten och för avkastningen från dessa investeringar. Den avtalsslutande parten ska i varje fall medge en behandling som är minst lika förmånlig som den behandling internationell rätt förutsätter.

3. Ingendera avtalsslutande parten får på sitt territorium genom godtyckliga åtgärder skada verksamheten vid investeringar som gjorts av investerare från den andra avtalsslutande parten.

Artikel 3

Behandling av investeringar

1. Vardera avtalsslutande parten ska beträffande anskaffningen, utvidgningen, verksamheten, administrationen, upprätthållandet, användningen, utnyttjandet och försäljningen eller annan överlåtelse av investeringar efter etableringen medge investerare från den andra avtalsslutande parten och deras investeringar en behandling som är minst lika förmånlig som den som parten medger sina egna investerare och dessas investeringar.

2. Vardera avtalsslutande parten ska beträffande grundandet, anskaffningen, utvidgningen, verksamheten, administrationen, upprätthållandet, användningen, utnyttjandet och försäljningen eller annan överlåtelse av investeringar medge investerare från den andra avtalsslutande parten och deras investeringar en behandling som är minst lika förmånlig som den som parten medger investerare från ett land som har ställning som mest gynnad nation och dessas investeringar.

3. Vardera avtalsslutande parten ska medge investerare från den andra avtalsslutande parten och deras investeringar den bättre behan-

Article 2

Promotion and Protection of Investments

1. Each Contracting Party shall promote in its territory investments by investors of the other Contracting Party and shall, in accordance with its laws and regulations, admit such investments.

2. Each Contracting Party shall in its territory accord to investments and returns of investments of investors of the other Contracting Party fair and equitable treatment and full and constant protection and security. In any case a Contracting Party shall accord treatment no less favourable than that required by international law.

3. Neither Contracting Party shall in its territory impair by arbitrary measures the operation of investments of investors of the other Contracting Party.

Article 3

Treatment of Investments

1. Each Contracting Party shall accord to investors of the other Contracting Party and to their investments, a treatment no less favourable than the treatment it accords to its own investors and their investments with respect to the post-establishment acquisition, expansion, operation, management, maintenance, use, enjoyment and sale or other disposal of investments.

2. Each Contracting Party shall accord to investors of the other Contracting Party and to their investments, a treatment no less favourable than the treatment it accords to investors of the most favoured nation and to their investments with respect to the establishment, acquisition, expansion, operation, management, maintenance, use, enjoyment, and sale or other disposal of investments.

3. Each Contracting Party shall accord to investors of the other Contracting Party and to their investments the better of the treat-

dlingen av dem som avses i stycke 1 och 2 i denna artikel, beroende på vilken behandling som är förmånligare för investeraren eller investeringarna.

4. Ingendera avtalsslutande parten ska på sitt territorium besluta om eller verkställa åtgärder mot investeringar av den andra avtalsslutande partens investerare beträffande anskaffning av material, produktionsmedel, verksamhet, transporter eller marknadsföring av produkter, eller meddela andra liknande föreskrifter med diskriminerande verkan. Dessa krav omfattar inte de villkor som gäller erhållandet av förmåner eller fortsatta förmåner eller annars åtgärder i enlighet med Världshandelsorganisationens stiftelseavtal.

Artikel 4

Undantag i behandlingen av investeringar

Bestämmelserna i denna överenskommelse ska inte anses förplikta en avtalsslutande part att medge den andra avtalsslutande partens investerare eller deras investeringar fördelar av en behandling, en preferens eller ett privilegium med stöd av existerande eller framtida:

- a) frihandelsområden, tullunioner, gemensamma marknader, ekonomiska och monetära unioner eller motsvarande regionala överenskommelser om ekonomisk integration, inbegripet regionala arbetsmarknadsavtal, som någondera avtalsslutande parten är eller kan bli part i, eller
- b) överenskommelser för undvikande av dubbelbeskattning eller andra internationella överenskommelser som helt eller huvudsakligen hänför sig till beskattning.

Artikel 5

Expropriation

1. Investeringar som gjorts av investerare från den ena avtalsslutande parten på den andra avtalsslutande partens territorium får inte exproprieras eller nationaliseras eller göras till föremål för andra direkta eller indirekta åtgärder med motsvarande effekt som expropriation eller nationalisering (nedan "expro-

ments required by paragraph 1 and paragraph 2 of this Article, whichever is the more favourable to the investors or investments.

4. Neither Contracting Party shall mandate or enforce in its territory measures on investments by investors of the other Contracting Party, concerning purchase of materials, means of production, operation, transport, marketing of its products or similar orders having discriminatory effects. Such requirements do not include conditions for the receipt or continued receipt of an advantage or measures otherwise consistent with the WTO Agreement.

Article 4

Exemptions

The provisions of this Agreement shall not be construed so as to oblige one Contracting Party to extend to the investors and investments by investors of the other Contracting Party the benefit of any treatment, preference or privilege by virtue of any existing or future:

- (a) free trade area, customs union, common market, economic and monetary union or other similar regional economic integration agreement, including regional labour market agreements, to which one of the Contracting Parties is or may become a party, or
- (b) agreement for the avoidance of double taxation or other international agreement relating wholly or mainly to taxation.

Article 5

Expropriation

1. Investments by investors of a Contracting Party in the territory of the other Contracting Party shall not be expropriated, nationalised or subjected to any other measures, direct or indirect, having an effect equivalent to expropriation or nationalisation (hereinafter referred to as "expropriation"), except for

priation"), om inte åtgärden vidtas i allmänt intresse, på icke-diskriminerande basis, med iakttagande av vederbörligt rättsligt förfarande och mot betalning av direkt, tillräcklig och faktisk ersättning.

2. Ersättningen ska motsvara den exproprierade investeringens värde omedelbart före expropriationen eller innan expropriationen blev allmänt känd, beroende på vilken tidpunkt som infaller tidigare. Värdet fastställs i enlighet med allmänt godtagna värdebestämningsprinciper med beaktande av bl.a. det investerade kapitalet, det faktiska återanskaffningsvärdet, värdestegringen, den rådande avkastningen, den avkastning som väntas i ett senare skede, goodwill och övriga betydande faktorer.

3. Ersättningen ska kunna realiseras helt och hållet och ska betalas utan begränsning eller dröjsmål. I ersättningen ska ingå ränta enligt betalningsvalutans marknadsränta från den dag egendomen exproprieras till den dag ersättning utbetalas.

4. Om en avtalsslutande part helt eller delvis exproprierar tillgångarna i ett företag som har grundats eller bildats i enlighet med den lagstiftning som gäller i någon del av denna parts eget territorium och i vilket företag investerare från den andra avtalsslutande parten äger aktier, ska den förstnämnda avtalsslutande parten säkerställa att bestämmelserna i stycke 1 i denna artikel tillämpas i den utsträckning som är nödvändig för att garantera dessa investerare från den andra avtalsslutande parten som äger aktier en direkt, tillräcklig och faktisk ersättning för sina investeringar.

5. En investerare, vars investeringar exproprieras, har rätt att utan dröjsmål få sitt fall behandlat av en judiciell myndighet eller av andra behöriga myndigheter hos den berörda avtalsslutande parten samt rätt att få sina investeringars värde bestämt i enlighet med de principer som anges i denna artikel, utan att detta dock begränsar tillämpningen av bestämmelserna i artikel 9 i denna överenskommelse.

a purpose which is in the public interest, on a non-discriminatory basis, in accordance with due process of law, and against prompt, adequate and effective compensation in accordance with international law.

2. Such compensation shall amount to the value of the expropriated investment at the time immediately before the expropriation or before the impending expropriation became public knowledge, whichever is the earlier. The value shall be determined in accordance with generally accepted principles of valuation, taking into account, inter alia, the capital invested, replacement value, appreciation, current returns, the projected flow of future returns, goodwill and other relevant factors.

3. Compensation shall be fully realisable and shall be paid without any restriction or delay. It shall include interest at a commercial rate established on a market basis for the currency of payment from the date of dispossession of the expropriated property until the date of actual payment.

4. Where a Contracting Party expropriates the assets of a company which is incorporated or constituted under the law in force in any part of its own territory, and in which investors of the other Contracting Party own shares, it shall ensure that the provisions of paragraph 1 of this Article are applied to the extent necessary to guarantee prompt, adequate and effective compensation in respect of their investment to such investors of the contracting party who are owners of those shares.

5. Without prejudice to the provisions of Article 9 of this Agreement, the investor whose investments are expropriated shall have the right to prompt review of its case and of valuation of its investments in accordance with the principles set out in this Article, by a judicial or other competent authority of that Contracting Party.

Artikel 6

Ersättning av förluster

1. Den ena avtalsslutande parten ska i fråga om restitution, gottgörelse, ersättning eller andra arrangemang medge investerare från den andra avtalsslutande parten, vars investeringar på den berörda avtalsslutande partens territorium förorsakas förlust till följd av krig eller annan väpnad konflikt, nationellt nödläge, uppror, revolt eller upplöpp i området, en behandling som är minst lika förmånlig som den som parten medger sina egna investerare eller investerare från ett land som har ställningen som mest gynnad nation, beroende på vilken behandling som enligt investeraren är förmånligare.

2. Utan att det påverkar tillämpningen av stycke 1 i denna artikel ska den ena avtalsslutande partens investerare som i en sådan situation som avses i stycket lider förluster på den andra avtalsslutande partens territorium som härrör från att

a) den sistnämnda avtalsslutande partens väpnade styrkor eller myndigheter har beslagtagit deras investering eller en del av den, eller

b) den sistnämnda avtalsslutande partens väpnade styrkor eller myndigheter har förstört deras investering eller en del av den, fastän situationen inte hade krävt detta

av den sistnämnda avtalsslutande parten medges restitution eller ersättning som i vardera fallet ska vara direkt, tillräcklig och faktisk, och ersättningen ska i enlighet med stycke 2–3 i artikel 5 utbetalas från datumet för beslagtagningen eller förstörelsen fram till betalningsdagen.

Artikel 7

Fri överföring

1. Vardera avtalsslutande parten ska garantera investerare från den andra avtalsslutande parten fri överföring av investeringar och överföringsavgifter som hänför sig till investeringarna till och från sitt territorium. Dessa överföringsavgifter ska i synnerhet, men inte uteslutande, omfatta:

Article 6

Compensation for Losses

1. Investors of one Contracting Party whose investments in the territory of the other Contracting Party suffer losses owing to war or other armed conflict, a state of national emergency, revolt, insurrection or riot in the territory of the latter Contracting Party, shall be accorded by the latter Contracting Party, as regards restitution, indemnification, compensation or other settlement, a treatment no less favourable than the one accorded by the latter Contracting Party to its own investors or investors of the most favoured nation, whichever, according to the investor, is the more favourable.

2. Without prejudice to paragraph 1 of this Article, investors of one Contracting Party who, in any of the situations referred to in that paragraph, suffer losses in the territory of the other Contracting Party resulting from:

(a) requisitioning of its investment or a part thereof by the latter's armed forces or authorities, or

(b) destruction of its investment or a part thereof by the latter's armed forces or authorities, which was not required by the necessity of the situation,

shall be accorded by the latter Contracting Party restitution or compensation which in either case shall be prompt, adequate and effective and with respect to compensation, shall be in accordance with Article 5 paragraphs 2-3 from the date of requisitioning or destruction until the date of actual payment.

Article 7

Free Transfer

1. Each Contracting Party shall ensure to investors of the other Contracting Party the free transfer, into and out of its territory, of their investments and transfer payments related to investments. Such payments shall include in particular, though not exclusively:

- a) grundkapital samt ytterligare belopp som är avsedda för upprätthållande, utvecklande eller utvidgande av en investering,
- b) avkastning,
- c) inkomster på grund av en total eller partiell försäljning eller överlåtelse av en investering, inbegripet inkomster på grund av försäljning av aktier,
- d) belopp för betalning av omkostnader till följd av investeringens verksamhet, såsom återbetalning av lån, royaltyer, förvaltningsersättningar, licensavgifter och andra motsvarande kostnader,
- e) ersättningar som betalas enligt artiklarna 5, 6, 8 och 9 i denna överenskommelse,
- f) löner och andra arvoden till personal som i samband med en investering anställts från utlandet.
2. Vardera avtalsslutande parten ska också säkerställa att överföringar enligt stycke 1 i denna artikel verkställs utan begränsningar i en fritt konvertibel valuta som väljs av investeraren och enligt den marknadskurs som dagen då överföringen görs gäller för den valuta som ska överföras, samt att överföringarna kan göras utan dröjsmål.
3. I avsaknad av valutamarknad ska den växelkurs som senast har tillämpats för konvertering av valutorna till särskilda dragningsrätter användas.
4. Om en överföring dröjer av orsaker som föranleds av värdavtalsparten, ska i överföringen ingå ränta enligt den marknadskurs som gäller för valutan i fråga från den dag då överföringen begärdes fram till den dag då överföringen gjordes, och ifrågavarande avtalsslutande part ska se till att utbetalningen verkställs.
5. Oberoende av föreskrifterna i stycke 1–4 i denna artikel kan en avtalspart fördröja överföringsbetalningen genom att rättvist, icke-diskriminerande och i god tro tillämpa sina lagar och föreskrifter angående
- a) skydd av fordringsägarnas rättigheter,
- b) emission, handel eller förmedling av värdepapper, futurer, optioner eller derivater,
- c) straffbara gärningar,
- d) ekonomisk rapportering eller besitt-
- (a) principal and additional amounts to maintain, develop or increase the investment;
- (b) returns;
- (c) proceeds obtained from the total or partial sale or disposal of an investment, including the sale of shares;
- (d) amounts required for the payment of expenses which arise from the operation of the investment, such as loans repayments, payment of royalties, management fees, licence fees or other similar expenses;
- (e) compensation payable pursuant to Articles 5, 6, 8 and 9;
- (f) earnings and other remuneration of personnel engaged from abroad and working in connection with an investment.
2. Each Contracting Party shall further ensure that the transfers referred to in paragraph 1 of this Article shall be made without any restriction in a freely convertible currency of the choice of the investor and at the prevailing market rate of exchange applicable on the date of transfer to the currency to be transferred and shall be immediately transferable.
3. In the absence of a market for foreign exchange, the rate to be used shall be the most recent exchange rate for the conversions of currencies into Special Drawing Rights.
4. In case of a delay in transfer caused by the host Contracting Party, the transfer shall also include interest at a commercial rate established on a market basis for the currency in question from the date on which the transfer was requested until the date of actual transfer and shall be borne by that Contracting Party.
5. Notwithstanding paragraphs 1 through 4, a Contracting Party may delay a transfer through the equitable, non-discriminatory and good faith application of its laws and regulations relating to:
- (a) the protection of the rights of creditors;
- (b) issuing, trading, or dealing in securities, futures, options or derivatives;
- (c) criminal or penal offences;
- (d) financial reporting or record keeping

ning av datafiler om överföringarna som behövs för att bistå de brottsbekämpande eller finansövervakande myndigheterna,

e) säkerställande av att ålägganden och domar utfärdade i rättsliga eller administrativa förfaranden iakttas,

under förutsättning att inte tillämpandet av dessa lagar och föreskrifter används som ett sätt att undvika förpliktelse som åläggs de avtalsslutande parterna genom detta avtal.

of transfers when necessary to assist law enforcement or financial regulatory authorities;

(e) ensuring compliance with orders or judgements in judicial or administrative proceedings;

provided that the application of such laws and regulations shall not be used as a means of avoiding the obligations of the Contracting Parties under this Agreement.

Artikel 8

Subrogation

Om en avtalsslutande part eller ett organ som den utsett erlägger en betalning på grundval av ett ersättningsansvar eller ett garanti- eller försäkringsavtal som ansluter sig till en investering på den andra avtalsslutande partens territorium, ska den sistnämnda avtalsslutande parten godkänna att investerarens rättigheter och anspråk övergår till den förstnämnda avtalsslutande parten eller ett organ som den utsett samt att den förstnämnda avtalsslutande parten eller ett organ som den utsett kan begagna sig av rättigheterna och genomföra anspråken enligt principen om substitution i samma utsträckning som den ursprungliga investeraren.

Article 8

Subrogation

If a Contracting Party or its designated agency makes a payment under an indemnity, guarantee or contract of insurance given in respect of an investment of an investor in the territory of the other Contracting Party, the latter Contracting Party shall recognise the assignment of any right or claim of such an investor to the former Contracting Party or its designated agency, and the right of the former Contracting Party or its designated agency to exercise by virtue of subrogation any such right and claim to the same extent as its predecessor in title.

Artikel 9

Tvister mellan en investerare och en avtalsslutande part

1 Tvister som uppkommer mellan en avtalsslutande part och en investerare från den andra avtalsslutande parten och som direkt beror på en investering, ska avgöras genom förlikning mellan parterna i tvisten.

2. Om tvisten inte har avgjorts inom tre (3) månader från den dag tvisten skriftligen har tillkännagivits, kan den enligt investerarens val hänskjutas

a) till en behörig domstol hos den avtalsslutande part på vars territorium investeringen har gjorts, eller

b) till skiljeförfarande vid Internationella centralorganet för biläggande av investeringstvister (ICSID), som upprättats i en-

Article 9

Disputes between an Investor and a Contracting Party

1. Any dispute arising directly from an investment between one Contracting Party and an investor of the other Contracting Party should be settled amicably between the two parties to the dispute.

2. If the dispute has not been settled within three (3) months from the date on which it was raised in writing, the dispute may, at the choice of the investor, be submitted to:

(a) the competent courts of the Contracting Party in whose territory the investment is made; or

(b) arbitration by the International Centre for Settlement of Investment Disputes (ICSID), established pursuant to the Conven-

lighet med den konvention om biläggande av investeringstvister mellan stat och medborgare i en annan stat som öppnades för undertecknande i Washington den 18 mars 1965 (nedan "centralorganet"), förutsatt att bägge avtalsslutande parter är parter i denna konvention eller att centralorganet står till förfogande, eller

c) till skiljeförfarande enligt reglerna för den kompletterande facilitet som tillämpas vid centralorganet, om endast den ena avtalsslutande parten har undertecknat den konventions som avses i punkt b i detta stycke, eller

d) till en ad hoc-skiljedomstol som upprättas i enlighet med bestämmelserna om skiljeförfarande, antagna av Förenta Nationernas kommission för internationell handelsrätt (UNCITRAL), eller

e) till någon annan på förhand godkänd ad hoc-skiljedomstol.

3. När en investerare har hänskjutit en tvist till en behörig domstol hos värdparten eller till något skiljeförfarande som anges i stycke 2 punkterna b-e i denna artikel, är valet av förfarande slutgiltigt.

4. Ett sådant skiljeförfarande som avses i denna artikel tillämpas om någondera parten i tvisten begär det i en stat som är avtalsslutande part i den konvention om erkännande och verkställighet av utländska skiljedomar som öppnades för undertecknande den 10 juni 1958 i New York (New York-konventionen). Tvister som i enlighet med denna artikel hänskjutits till skiljeförfarande ska i fråga om tillämpningen av artikel 1 i New York-konventionen anses härröra från ett kommersiellt förhållande eller affärer.

5. Vardera avtalsslutande parten ska ge sitt samtycke till att en tvist mellan den ena avtalsslutande parten och en investerare från den andra avtalsslutande parten hänskjuts till skiljeförfarande i enlighet med denna artikel.

6. Ingendera avtalsslutande parten som är part i en tvist kan i något skede av skiljeförfarandet eller verkställandet av skiljedomen invända mot att den investerare som är den andra parten i tvisten på grundval av en försäkring har fått en gottgörelse som helt eller delvis täcker dennes förluster.

7. Skiljedomen är slutgiltig och bindande

tion on the Settlement of Investment Disputes between States and Nationals of other States, opened for signature at Washington on 18 March 1965 (hereinafter referred to as the "Centre"), if the Centre is available; or

(c) arbitration by the Additional Facility of the Centre, if only one of the Contracting Parties is a signatory to the Convention referred to in subparagraph (b) of this paragraph; or

(d) an ad hoc arbitration tribunal to be established under the Arbitration Rules of the United Nations Commission on International Trade Law (UNCITRAL); or

(e) any other previously accepted ad hoc arbitration tribunal.

3. Once the investor has submitted the dispute to the competent court of the host Contracting Party or to one of the arbitration procedures stipulated in paragraphs 2(b) to 2(e) of this Article, the choice of the procedure is final.

4. Any arbitration under this Article shall, at the request of either party to the dispute, be held in a state that is a party to the Convention on the Recognition and Enforcement of Foreign Arbitral Awards (New York Convention), opened for signature at New York on 10 June 1958. Claims submitted to arbitration under this Article shall be considered to arise out of a commercial relationship or transaction for the purposes of Article 1 of the New York Convention.

5. Each Contracting Party hereby gives its unconditional consent to the submission of a dispute between it and an investor of the other Contracting Party to arbitration in accordance with this Article.

6. Neither of the Contracting Parties, which is a party to a dispute, can raise an objection, at any phase of the arbitration procedure or of the execution of an arbitral award, on account of the fact that the investor, which is the other party to the dispute, has received an indemnification covering a part or the whole of its losses by virtue of an insurance.

7. The award shall be final and binding on

för de båda parterna i tvisten och den ska verkställas enligt den nationella lagstiftningen hos den avtalsslutande part, på vars territorium skiljedomen åberopas, av denna parts myndigheter och inom den tidsfrist som anges i skiljedomen.

the parties to the dispute and shall be executed in accordance with national law of the Contracting Party in whose territory the award is relied upon, by the competent authorities of the Contracting Party by the date indicated in the award.

Artikel 10

Twister mellan de avtalsslutande parterna

1. Tvister mellan de avtalsslutande parterna om tolkningen och tillämpningen av denna överenskommelse ska i mån av möjlighet lösas på diplomatisk väg.

2. Om en tvist inte kan lösas på detta sätt inom sex (6) månader från den dag då någondera avtalsslutande parten har begärt förhandlingar, ska den på begäran av någondera avtalsslutande parten hänskjutas till en skiljedomstol.

3. Skiljedomstolen upprättas för varje enskilt fall på följande sätt. Inom två (2) månader från det att begäran om skiljeförfarande har mottagits ska vardera avtalsslutande parten utse en medlem till skiljedomstolen. Dessa två medlemmar väljer en medborgare i ett tredje land som efter godkännande av vardera avtalsslutande parten utses till ordförande för skiljedomstolen. Ordföranden utses inom fyra (4) månader från den dag då de två andra medlemmarna har utsetts.

4. Om de nödvändiga utnämningarna inte har skett inom de tidsfrister som nämns i stycke 3 i denna artikel, kan vilken som helst av de avtalsslutande parterna, om någon annan uppgörelse inte föreligger, be presidenten i Internationella domstolen att verkställa de nödvändiga utnämningarna. Om presidenten i Internationella domstolen är medborgare i någondera avtalsslutande parten eller annars förhindrad att fullgöra uppgiften, ombeds utnämningarna verkställas av den till tjänsteåren äldsta medlem i Internationella domstolen som inte är medborgare i någondera avtalsslutande parten och som inte heller på annat sätt är förhindrad att fullgöra uppgiften.

5. Skiljedomstolen ska fatta sitt beslut med enkel majoritet. Skiljedomstolens beslut är slutgiltiga och bindande för vardera avtalsslutande parten. Vardera avtalsslutande parten

Article 10

Disputes between the Contracting Parties

1. Disputes between the Contracting Parties concerning the interpretation and application of this Agreement shall, as far as possible, be settled through diplomatic channels.

2. If the dispute cannot thus be settled within six (6) months following the date on which either Contracting Party requested such negotiations, it shall at the request of either Contracting Party be submitted to an Arbitral Tribunal.

3. Such an Arbitral Tribunal shall be constituted for each individual case in the following way. Within two (2) months of the receipt of the request for arbitration, each Contracting Party shall appoint one member of the Tribunal. Those two members shall then select a national of a third State who on approval by the two Contracting Parties shall be appointed Chairman of the Tribunal. The Chairman shall be appointed within four (4) months from the date of appointment of the other two members.

4. If the necessary appointments have not been made within the periods specified in paragraph 3 of this Article, either Contracting Party may, in the absence of any other agreement, invite the President of the International Court of Justice to make the necessary appointments. If the President is a national of either Contracting Party or is otherwise prevented from discharging the said function, the Member of the International Court of Justice next in seniority who is not a national of either Contracting Party or is not otherwise prevented from discharging the said function, shall be invited to make the necessary appointments.

5. The Arbitral Tribunal shall reach its decision by a majority of votes. The decisions of the Tribunal shall be final and binding on both Contracting Parties. Each Contracting

ska bära kostnaderna för den medlem som den utsett och för sin representation i skiljeförfarandet. Kostnaderna för ordföranden och andra eventuella kostnader ska bäras till lika delar av vardera avtalsslutande parten. Skiljedomstolen kan fatta ett avvikande beslut beträffande fördelningen av kostnaderna. Till alla övriga delar fattar skiljedomstolen beslut om sina egna procedurregler.

6. Tvister som avses i stycke 1 i denna artikel ska lösas i enlighet med bestämmelserna i denna överenskommelse och enligt allmänt erkända principer för internationell rätt.

Artikel 11

Tillstånd

1. Vardera avtalsslutande parten ska i överensstämmelse med sina lagar och bestämmelser behandla tillståndsansökningar som hänför sig till investeringar gynnsamt och snabbt bevilja de tillstånd som behövs på dess territorium för investeringar som görs av investerare från den andra avtalsslutande parten.

2. Vardera avtalsslutande parten ska i enlighet med sina lagar och bestämmelser bevilja tillfälligt inrese- och uppehållstillstånd, och utfärda nödvändiga dokument som styrker tillståndet, för fysiska personer som anställts från utlandet för att i samband med en investering gjord av en investerare från den andra avtalsslutande parten arbeta som ledare, sakkunniga eller teknisk personal och som är centrala för företaget, för den tid dessa personer uppfyller kraven i detta stycke. De närmaste familjemedlemmarna till dessa arbetstagare (makar och minderåriga barn) behandlas på värdpartens territorium på motsvarande sätt när det gäller inresa och tillfällig vistelse.

Artikel 12

Tillämpning av andra bestämmelser

1. Om någondera avtalsslutande partens lagstiftning eller sådana förpliktelser under internationell rätt som är i kraft eller som se-

Party shall bear the costs of the member appointed by that Contracting Party and of its representation in the arbitral proceedings. Both Contracting Parties shall assume an equal share of the costs of the Chairman, as well as any other costs. The Tribunal may make a different decision regarding the sharing of the costs. In all other respects, the Arbitral Tribunal shall determine its own rules of procedure.

6. Issues subject to dispute referred to in paragraph 1 of this Article shall be decided in accordance with the provisions of this Agreement and the generally recognised principles of international law.

Article 11

Permits

1. Each Contracting Party shall, subject to its laws and regulations, treat favourably the applications relating to investments and grant expeditiously the necessary permits required in its territory in connection with investments by investors of the other Contracting Party.

2. Each Contracting Party shall, subject to its laws and regulations, grant temporary entry and stay and provide any necessary confirming documentation to natural persons who are employed from abroad as executives, managers, specialists or technical personnel in connection with an investment by an investor of the other Contracting Party, and who are essential for the enterprise, as long as these persons continue to meet the requirements of this paragraph. Immediate family members (i.e. spouse and minor children) of such personnel shall also be granted a similar treatment with regard to entry and temporary stay in the territory of the host Contracting Party.

Article 12

Application of other Rules

1. If the provisions of law of either Contracting Party or obligations under international law, existing at present or established

nare ingås mellan de avtalsslutande parterna utöver denna överenskommelse innehåller generella eller specifika bestämmelser enligt vilka investeringar som görs av den andra avtalsslutande partens investerare kan medges en behandling som är förmånligare än den behandling om vilken föreskrivs i denna överenskommelse, ska sådana bestämmelser, såvida de är förmånligare för investeraren, gälla före denna överenskommelse.

2. Vardera avtalsslutande parten ska iaktta de andra förpliktelser som den eventuellt har i fråga om en enskild investering som gjorts av en investerare från den andra avtalsslutande parten.

hereafter between the Contracting Parties in addition to this Agreement, contain a regulation, whether general or specific, entitling investments made by investors of the other Contracting Party to a treatment more favourable than is provided by this Agreement, such provisions shall, to the extent that they are more favourable to the investor, prevail over this Agreement.

2. Each Contracting Party shall observe any other obligation it may have with regard to a specific investment of an investor of the other Contracting Party.

Artikel 13

Tillämpning av överenskommelsen

Denna överenskommelse tillämpas på alla investeringar av investerare från en avtalsslutande part på den andra avtalsslutande partens territorium, oberoende av om de har gjorts före överenskommelsens ikraftträdande eller därefter, men den tillämpas inte på sådana tvister gällande investeringar som har uppstått före överenskommelsens ikraftträdande och inte heller på sådana anspråk som har avgjorts före överenskommelsens ikraftträdande.

Artikel 14

Allmänna undantag

1. Ingen av bestämmelserna i denna överenskommelse ska anses hindra de avtalsslutande parterna från att vidta sådana åtgärder som behövs för att skydda partens vitala säkerhetsintressen under krig eller väpnad konflikt eller i annat internationellt nödläge eller för att skydda människors, djurs eller växters liv och hälsa.

2. Ingen av bestämmelserna i denna överenskommelse ska anses hindra de avtalsslutande parterna från att vidta sådana åtgärder som behövs för upprätthållande av den allmänna ordningen, dock förutsatt att sådana åtgärder inte genomförs på ett sätt som skulle utgöra godtycklig eller ogrundad

Article 13

Application of the Agreement

This Agreement shall apply to all investments made by investors of either Contracting Party in the territory of the other Contracting Party, whether made before or after the entry into force of this Agreement, but shall not apply to any dispute concerning an investment that arose or any claim that was settled before its entry into force.

Article 14

General Derogations

1. Nothing in this Agreement shall be construed as preventing a Contracting Party from taking any action necessary for the protection of its essential security interests in time of war or armed conflict, or other emergency in international relations, or for the protection of human, animal or plant life or health.

2. Provided, that such measures are not applied in a manner that would constitute a means of arbitrary or unjustifiable discrimination by a Contracting Party, or a disguised investment restriction, nothing in this Agreement shall be construed as preventing the Contracting Parties from taking any

diskriminering från en avtalsslutande parts sida eller medföra sådana dolda åtgärder som vidtas i investeringsbegränsande syfte.

3. Bestämmelserna i denna artikel gäller inte artikel 7 stycke 1 punkt e i denna överenskommelse.

measure necessary for the maintenance of public order.

3. The provisions of this Article shall not apply to Article 7 paragraph 1(e) of this Agreement.

Artikel 15

Öppenhetsprincipen

1. Vardera avtalsslutande parten ska publicera eller annars offentligen tillhandahålla sina allmänt tillämpliga lagar, bestämmelser, procedurer, förvaltningsbeslut och domstolsbeslut samt internationella överenskommelser som kan inverka på investeringar som gjorts av investerare från den andra avtalsslutande parten på den förstnämnda avtalsslutande partens territorium.

2. Ingen bestämmelse i denna överenskommelse ålägger en avtalsslutande part att lämna ut uppgifter som är konfidentiella eller hänför sig till ägande eller att ge tillträde till sådana uppgifter, inklusive uppgifter som rör enskilda investerare eller investeringar, om ett röjande skulle skada lagtillsynen eller strida mot den avtalsslutande partens lagstiftning om handlingars offentlighet eller skada enskilda investerares berättigade kommersiella intressen.

Artikel 16

Förhandlingar

De avtalsslutande parterna förhandlar tidvis sinsemellan på endera avtalsslutande partens begäran i syfte att se över verkställigheten av överenskommelsen eller dryfta frågor som påverkar tillämpningen av den. Förhandlingarna förs mellan de avtalsslutande parternas behöriga myndigheter på en plats och vid en tidpunkt som parterna på ett ändamålsenligt sätt kommer överens om.

Article 15

Transparency

1. Each Contracting Party shall promptly publish, or otherwise make publicly available, its laws, regulations, procedures and administrative rulings and judicial decisions of general application as well as international agreements which may affect the investments of investors of the other Contracting Party in the territory of the former Contracting Party.

2. Nothing in this Agreement shall require a Contracting Party to furnish or allow access to any confidential or proprietary information, including information concerning particular investors or investments, the disclosure of which would impede law enforcement or be contrary to its laws protecting confidentiality or prejudice legitimate commercial interests of particular investors.

Article 16

Consultations

The Contracting Parties shall, at the request of either Contracting Party, hold consultations for the purpose of reviewing the implementation of this Agreement and studying any issue that may arise from this Agreement. Such consultations shall be held between the competent authorities of the Contracting Parties in a place and at a time agreed on through appropriate channels.

Artikel 17

*Ikraftträdande, giltighetstid och uppsägning
av överenskommelsen*

1. De avtalsslutande parterna meddelar varandra när de konstitutionella villkoren för ikraftträdandet av denna överenskommelse har uppfyllts. Överenskommelsen träder i kraft den trettionde dagen efter den dag då det senare meddelandet har mottagits.

2. Denna överenskommelse är i kraft under en tid av tjugo (20) år, och ska därefter fortsätta att gälla under samma villkor till dess någondera av de avtalsslutande parterna skriftligt meddelar den andra avtalsslutande parten om sin avsikt att säga upp överenskommelsen om en tid av tolv (12) månader.

3. I fråga om investeringar som har gjorts före den dag då denna överenskommelse upphör att gälla, gäller att bestämmelserna i artiklarna 1–16 ska förbli i kraft under de följande tjugo (20) åren från den dag då överenskommelsen upphör att gälla.

TILL BEKRÄFTELSE härav har undertecknade, därtill vederbörligen befullmäktigade, undertecknat denna överenskommelse.

Upprättad i Panama den 19 februari 2009 i två originalexemplar på finska, spanska och engelska, vilka alla texter har samma giltighet. Om avvikelser förekommer mellan texterna ska den engelska texten gälla.

För Republiken
Finlands regering

För Republiken
Panamas regering

Article 17

Entry into Force, Duration and Termination

1. The Contracting Parties shall notify each other when their constitutional requirements for the entry into force of this Agreement have been fulfilled. The Agreement shall enter into force on the thirtieth day following the date of receipt of the last notification.

2. This Agreement shall remain in force for a period of twenty (20) years and shall thereafter remain in force on the same terms until either Contracting Party notifies the other in writing of its intention to terminate the Agreement in twelve (12) months.

3. In respect of investments made prior to the date of termination of this Agreement, the provisions of Articles 1 to 16 shall remain in force for a further period of twenty (20) years from the date of termination of this Agreement.

IN WITNESS WHEREOF, the undersigned representatives, being duly authorised thereto, have signed the present Agreement.

Done in duplicate at Panama on 19th of February 2009 in the Finnish, Spanish and English languages, all texts being equally authentic. In case of divergence, the English text shall prevail.

For the Government
of the Republic of Finland

For the Government
of the Republic of Panama